

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2014/131

Karar Sayısı : 2015/11

Karar Tarihi : 14.1.2015

R.G. Tarih-Sayı : 7.4.2015-29319

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Karapınar Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun, 25.2.2009 tarihli ve 5841 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle değiştirilen 154. maddesinin Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi istemidir.

I- OLAY

Sanık hakkında, mera vasıflı taşınmaza hububat ekmek suretiyle tecavüzde bulunduğu iddiasıyla açılan kamu davasında, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

Kanun'un itiraz konusu olan 154. maddesi şöyledir:

"Hakkı olmayan yere tecavüz

Madde 154- (1) (Değişik: 25/2/2009-5841/1 md.) Bir hakka dayanmaksızın başkasına ait taşınmaz mal veya eklentilerini malikmiş gibi tamamen veya kısmen işgal eden veya sınırlarını değiştiren veya bozan veya hak sahibinin bunlardan kısmen de olsa yararlanmasına engel olan kimseye, suçtan zarar görenin şikâyeti üzerine altı aydan üç yıla kadar hapis ve bin güne kadar adli para cezası verilir.

(2) Köy tüzel kişiliğine ait olduğunu veya öteden beri köylünün ortak yararlanmasına terk edilmiş bulunduğunu bilerek mera, harman yeri, yol ve sulak gibi taşınmaz malları kısmen veya tamamen zapt eden, bunlar üzerinde tasarrufta bulunan veya sürüp eken kimse hakkında birinci fıkrada yazılı cezalar uygulanır.

(3) Kamuya veya özel kişilere ait suların mecrasını değiştiren kimse hakkında birinci fıkrada yazılı cezalar uygulanır."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN, M. Emin KUZ ve Hasan Tahsin GÖKCAN'ın katılımlarıyla 16.7.2014 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle uygulanacak kural sorunu görüşülmüştür.

Anayasa'nın 152. ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesine göre, bir davaya bakmakta olan mahkeme, o dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi hâlinde veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda, bu hükmün iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidir. Ancak, bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için, elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması, iptali istenen kuralın da o davada uygulanacak olması gerekir.

Kanun'un "*hakki olmayan yere tecavüz*" başlıklı 154. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, bir hakka dayanmaksızın başkasına ait taşınmaz mal veya eklentilerini malikmiş gibi tamamen veya kısmen işgal eden veya sınırlarını değiştiren veya bozan veya hak sahibinin bunlardan kısmen de olsa yararlanmasına engel olan kimseye, suçtan zarar görenin şikâyeti üzerine altı aydan üç yıla kadar hapis ve bin güne kadar adlî para cezası verileceği; (2) numaralı fıkrasında, köy tüzel kişiliğine ait olduğunu veya öteden beri köylünün ortak yararlanmasına terk edilmiş bulunduğunu bilerek mera, harman yeri, yol ve sulak gibi taşınmaz malları kısmen veya tamamen zapt eden, bunlar üzerinde tasarrufta bulunan veya sürüp eken kimse hakkında (1) numaralı fıkra yazılı cezaların uygulanacağı; (3) numaralı fıkrasında da, kamuya veya özel kişilere ait suların mecrasını değiştiren kimse hakkında birinci fıkra yazılı cezaların uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

İtiraz yoluna başvuran Mahkemede bakılmakta olan davada, sanık hakkında, köyde bulunan 134 ada, 1 parsel numaralı mera vasıflı taşınmaza hububat ekmek suretiyle tecavüzde bulunduğu iddiasıyla kamu davası açılmıştır.

Dolayısıyla davada uygulanacak kural, Kanun'un itiraz konusu 154. maddesinin tamamı değil, "*meraya tecavüz*" suçunu düzenleyen (2) numaralı fıkrası olup, anılan (1) ve (3) numaralı fıkralarının bakılmakta olan davada uygulanma olanağı bulunmamaktadır. Bu fıkralara yönelik başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddi gerekir.

Açıklanan nedenlerle, 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun, 25.2.2009 tarihli ve 5841 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle değiştirilen 154. maddesinin;

A- (1) ve (3) numaralı fıkralarının, itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma olanağı bulunmadığından, bu fıkralara ilişkin başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE,

B- (2) numaralı fıkrasının ESASININ İNCELENMESİNE,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Fatih ŞAHİN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, itiraz konusu kuralla, sadece köy tüzel kişiliğine ait olan veya öteden beri köylünün ortak yararlanmasına terk edilen mera, harman yeri, yol ve sulak gibi taşınmaz mallara yapılan tecavüzlerin cezalandırıldığı, belediye sınırları içinde yer alan aynı nitelikteki taşınmazlara yapılan tecavüzlerin ise 3091 sayılı Kanun'un 15. maddesi gereğince ancak ikinci kez tecavüz hâlinde cezalandırılabilirdiği, bu durumun hukuk devletinin bir gereği olan suç ve cezaların orantınlılığı ilkesi ile eşitlik ilkesine aykırı olduğu belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un 154. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, bir hakka dayanmaksızın başkasına ait taşınmaz mal veya eklentilerini malikmiş gibi tamamen veya kısmen işgal eden veya sınırlarını değiştiren veya bozan veya hak sahibinin bunlardan kısmen de olsa yararlanmasına engel olan kimseye, suçtan zarar görenin şikâyeti üzerine altı aydan üç yıla kadar hapis ve bin güne kadar adli para cezası verileceği; itiraz konusu (2) numaralı fıkrasında ise köy tüzel kişiliğine ait olduğunu veya öteden beri köylünün ortak yararlanmasına terk edildiğini bilerek mera, harman yeri, yol ve sulak gibi taşınmaz malları kısmen veya tamamen zapteden, bunlar üzerinde tasarrufta bulunan veya sürüp eken kimse hakkında, maddenin (1) numaralı fıkrasında yazılı cezaların uygulanacağı hüküm altına alınmıştır. Buna göre itiraz konusu kuralda belirtilen fiilleri işleyenler, altı aydan üç yıla kadar hapis ve bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacaklardır.

İtiraz konusu kuralda, sadece köy tüzel kişiliğine ait veya öteden beri köylünün ortak yararlanmasına terk edilen mera, harman yeri, yol ve sulak gibi taşınmaz malları kısmen veya tamamen zaptedenlerin cezalandırılacağı belirtildiğinden anılan taşınmazlarla aynı nitelikte olup da belediye sınırları içerisinde kalanlara yapılan tecavüzler itiraz konusu kural uyarınca cezalandırılmamaktadır. Belediye sınırları içerisinde kalan aynı nitelikteki taşınmazlara yapılan tecavüzler şartları oluşmuşsa 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyetliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkındaki Kanun'un 15. maddesi uyarınca cezalandırılmaktadır.

3091 sayılı Kanun'un 15. maddesinde, tecavüzün önlenmesine dair idare tarafından verilmiş ve infaz edilmiş bir karar varken, aynı taşınmazla ilgili aynı kişi veya onun yararına üçüncü kişiler tarafından yapılan ikinci tecavüz suç olarak düzenlenmektedir. Maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde, ikinci kez tecavüzde bulunulan taşınmazın kamu kurum veya kuruluşlarına ait veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan sahipsiz veya umumun menfaatine ait yerlerden olması durumunda mütecavizin altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı öngörülmüştür.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve kanunlarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Hukuk devletinde, ceza ve ceza yargılamasına ilişkin kurallar, ceza hukukunun ana ilkeleri ile Anayasa'nın konuya ilişkin kuralları başta olmak üzere, ülkenin sosyal, kültürel yapısı, etik değerleri ve ekonomik hayatın gereksinimleri göz önüne alınarak saptanacak ceza siyasetine göre belirlenir. Kanun koyucu, cezalandırma yetkisini kullanırken toplumda hangi

eylemlerin suç sayılacağı, bunun hangi tür ve ölçüdeki ceza yaptırımını ile karşılanacağı, ne şekilde soruşturulacağı, nelerin ağırlaştırıcı veya hafifletici sebep olarak kabul edilebileceği konularında takdir yetkisine sahiptir.

Köylerdeki sosyal yaşam ve ekonomik faaliyetler, mera, harman yeri, yol ve sulak gibi taşınmazların köy halkı tarafından ortaklaşa kullanımını zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle, anılan taşınmazlara bireysel kullanım amacıyla yapılacak tecavüzler köylerde huzursuzluğa ve büyük çatışmaların çıkmasına neden olabilmektedir. Kanun koyucunun da köylerin sosyo-ekonomik yapısını dikkate alarak köy tüzel kişiliğine ait olan veya öteden beri köylünün ortak yararlanmasına terk edilen mera, harman yeri, yol ve sulak gibi taşınmaz mallara yapılan tecavüzleri itiraz konusu kuralla cezai yaptırıma bağladığı anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, kanun koyucunun, korunmak istenen hukuki yararı, suçun niteliğini ve meydana gelen neticeyi dikkate alarak sadece köy tüzel kişiliğine ait olan veya öteden beri köylünün ortak yararlanmasına terk edilen mera, harman yeri, yol ve sulak gibi taşınmazlara yapılan tecavüzü itiraz konusu kuralla cezai yaptırıma bağlaması takdir yetkisi kapsamında olup kuralda, hukuk devleti ilkesine aykırı bir yön bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, Anayasa'nın 10. maddesinde öngörülen "*kanun önünde eşitlik*" ilkesinin ceza yargılaması alanında uygulanması, aynı suçu işleyenlerin kimi özellikleri göz ardı edilip her yönden aynı kurallara bağlı tutularak yargılanmaları anlamına gelmez. Eşitlik ilkesi, birbiriyle aynı durumda olanlara ayrı kuralların uygulanmasını, ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılmasını engellemektedir. Aynı durumda olanlar için farklı düzenleme eşitliğe aykırılık oluşturur. Anayasa'nın amaçladığı eşitlik mutlak ve eylemli eşitlik değil, hukuksal eşitliktir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'nın öngördüğü eşitlik ilkesi ihlal edilmiş olmaz. Mağdurun veya failin durumlarındaki farklılıklar bunlara değişik kurallar uygulanmasını gerektirebilir.

İtiraz konusu kuralda öngörülen suçun koruduğu hukuki değer ile 3091 sayılı Kanun'un 15. maddesinde düzenlenen suçun koruduğu hukuki değer birbirinden farklıdır. İtiraz konusu kuralda düzenlenen suçun amacı, köy tüzel kişiliğine ait olan veya öteden beri köylünün ortak yararlanmasına terk edilen mera, harman yeri, yol ve sulak gibi taşınmazları, bireysel kullanım amacıyla yapılacak müdahalelere karşı korumaktır. 3091 sayılı Kanun'un 15. maddesinde ise bir yandan idari makamlar tarafından verilen karara aykırı davranış cezalandırılırken, bir yandan da zilyetliğe yapılan ikinci tecavüz cezai yaptırıma bağlanarak kamu düzeninin korunması amaçlanmaktadır. Dolayısıyla, itiraz konusu kuralda düzenlenen suç işleyenler ile 3091 sayılı Kanun'un 15. maddesinde düzenlenen suç işleyenler aynı hukuksal konumda bulunmadıklarından aralarında eşitlik karşılaştırması yapılamaz.

Kaldı ki, kural olarak suç ve ceza arasında adalete uygun bir oranın bulunup bulunmadığının saptanmasında, benzer bir suç için öngörülen ceza ile yapılacak kıyaslamanın değil, o suçun yarattığı etkinin ve sonuçlarının dikkate alınması gerekmektedir. Bu nedenle bir suç için öngörülen cezanın başka bir suç için öngörülen cezayla karşılaştırılması suretiyle yapılan değerlendirme, anayasal denetime esas oluşturmaz.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

VI- SONUÇ

26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun, 25.2.2009 tarihli ve 5841 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle değiştirilen 154. maddesinin (2) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 14.1.2015 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan

Haşim KILIÇ

Başkanvekili

Serruh KALELİ

Başkanvekili

Alparslan ALTAN

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN

Üye

Muammer TOPAL

Üye

Zühtü ARSLAN

Esas Sayısı : 2014/131
Karar Sayısı : 2015/11

Üye

M. Emin KUZ

Üye

Hasan Tahsin GÖKCAN